

INEKO

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy

Slovensko – Česko 1:4 Alebo ako sa súťaží v nemocničných tendroch v SR a ČR

Zdravotnícky spotrebný materiál nakupujú nemocnice v SR v tendroch s jedinou ponukou, v ČR so štyrmi.

Dušan Zachar, INEKO

jún 2013

Hlavné zistenia

Veríme, že nadpis tejto analýzy sa nestane realitou počas budúročných olympijských hier či MS v hokeji, avšak približne takýto pomer je momentálne bohužiaľ realitou, čo sa týka priemerného počtu súťažiacich ponúk dodávateľov pri verejnom obstarávaní zdravotníckeho spotrebného materiálu v slovenských a českých nemocniciach. Aj v ďalších ukazovateľoch súťaživosti v tendroch verejných nemocníc Slovensko so svojim západným susedom prehráva.

Verejné obstarávania slovenských nemocníc sa vyznačujú nízkym počtom súťažiacich ponúk. **Viac ako dve tretiny** (68,1%, t.j. vyše 563 mil. EUR) **z celkového obstaraného objemu nemocníc** (827,1 mil. EUR) v období január 2009 – marec 2012 **boli realizované v tendroch, kde sa zúčastnil iba jeden uchádzač. V Česku dosahuje tento podiel približne asi jednu tretinu** celkového obstaraného objemu.

Objemom zákaziek *vážený*¹ **priemerný počet ponúk v tendroch slovenských nemocníc je 1,7. V Českej republike je** v porovnaní so Slovenskom **vyhodnocovaná v nemocničných tendroch v priemere jedna ponuka navyše** - priemer *vážený* objemom zákaziek je tam 2,7.

V ostatných odvetviach hospodárstva SR bol priemer počas sledovaného obdobia (2009 – 1q2012) necelé 3 ponuky na tender. To znamená, že sektor zdravotníctva je pri verejnom obstarávaní vystavený nižšej intenzite súťaže medzi dodávateľmi.

Príčinou nízkeho počtu ponúk v slovenských nemocničných tendroch môžu byť rôzne pokrivenia trhu – napr. slabá platobná disciplína obstarávateľov, dlhé splatnosti, korupcia, zmanipulované výberové kritériá, politické prepojenia, konflikty záujmov štátu, silná regulácia či kolúzne správanie sa firiem. Nízky počet ponúk v nemocničných tendroch na Slovensku by mohol nasvedčovať tomu, že konkurujúci si dodávatelia si rozdelili trh, resp. akceptujú už dávnejšie rozdelenie sfér vplyvu, hlavne keď existujú mnohé tendre rôznych obstarávateľov s rovnakým alebo veľmi podobným predmetom obstarávania a len jedinou predloženou ponukou v tendri vždy od iného uchádzača.

Nízky počet uchádzačov znamená obmedzenú súťaž a [predpoklad vyšších cien](#). Keby v tendroch nemocníc súťažilo viac uchádzačov, nemocnice by zrejme ušetrili viac peňazí a zvýšili by svoju efektívnosť. Pri tendroch s jedinou predloženou ponukou dochádza v priemere k navýšeniu výslednej ceny oproti obstarávateľom očakávanej cene. Pri tendroch s viacerými ponukami je konečná cena obstarávania v priemere nižšia ako očakávaná. Ak by sa všetky slovenské nemocničné tendre s jedinou predloženou ponukou uskutočnili v súťaži, kde súperia dvaja a viac uchádzačov, podarilo by sa výslednú cenu týchto tendrov znížiť teoreticky v priemere o takmer 21% a v peňažnom vyjadrení o vyše 116 mil. EUR počas sledovaného obdobia, resp. o necelých 36 mil. EUR ročne.²

Medzi nemocnice, v tendroch ktorých sa málo súťaží, patria aj tie, ktoré najviac obstarávajú. Traja najväčší obstarávatelia medzi slovenskými verejnými zdravotníckymi zariadeniami ústavnej starostlivosti – Národný (NÚSCH), Východoslovenský (VÚSCH)

¹ Tzn., väčšie, ergo nákladnejšie zákazky majú vyššiu váhu – ovplyvňujú priemer viac ako malé zákazky.

² ZACHAR, Dušan – DANČÍKOVÁ, Zuzana: [Analýza verejného obstarávania nemocníc v rokoch 2009-2012: Intenzita súťaže v tendroch je nízka](#), INEKO a TIS, august 2012

a Stredoslovenský (SÚSCH) ústav srdcových a cievnych chorôb, ktorých podiel na celkovom objeme verejného obstarávania všetkých nemocníc dosahuje približne 44%, nakúpili v období 2009 – 1q2012 špeciálny zdravotnícky materiál (ŠZM) za desiatky miliónov EUR. Zaujímavé je, že pri ich 10 najväčších tendroch, každý za niekoľko miliónov EUR, ktoré zahŕňali o.i. dodávky [katétrov](#)³, [stentov](#), [kardiostimulátorov](#) či [defibrilátorov](#), prešiel kvalifikačnými kritériami (teda nebol vyradený) a následne bol posudzovaný pri vyhodnocovaní ponúk vždy len jeden dodávateľ. Keď sme sa na príčinu takejto nízkej súťaživosti v predmetných tendroch spýtali všetkých troch kardioustavov, dva z nich nám [odpovedali](#) (SÚSCH ako jediný neodpovedal), že dôvodom je vysoká špecifickosť týchto predmetov, a že ich tendrov sa zúčastňujú viacerí uchádzači. Oficiálne čísla z [elektronického Vestníka](#) verejného obstarávania, z ktorého sme spolu s [Transparency International Slovensko](#) (TIS) čerpali pri [Analýze verejného obstarávania nemocníc v rokoch 2009-2012](#), však hovoria čosi iné - pri týchto veľkých tendroch sa nakoniec vyhodnocovala vždy len jedna jediná ponuka. Ak aj boli v týchto tendroch predložené viaceré ponuky, neprešli kvalifikačnými kritériami, a boli teda vyradené ešte pred samotným hodnotením ponúk, čiže do efektívnej súťaže sa vôbec nedostali.

Jednou z príčin nízkeho priemerného počtu ponúk v nemocničných tendroch, a teda nízka súťaživosť zdravotníckych dodávateľov pri verejnom obstarávaní na Slovensku, môžu byť teoreticky úzko špecifické predmety obstarávania, avšak napriek tomu existujú príklady v súkromnej sfére na Slovensku a v Česku aj vo verejnom sektore, kde si riaditelia nemocníc pravidelne vyberajú pri nákupoch porovnateľných tovarov z viacerých ponúk.

Podľa našich poznatkov z troch verejných českých kardiocentier a jedného slovenského a českého súkromného zdravotníckeho zariadenia býva u nich jediná posudzovaná ponuka v tendri na porovnateľné predmety obstarávania výnimkou. Štandardom je, že riaditelia týchto nemocníc stanovujú pri výberovom konaní kritériá pre obstarávaný výrobok otvorenejšie ako v slovenských štátnych zariadeniach, aby mal takmer každý produkt v tendri alternatívu a mohol byť substituovateľný iným, a aj preto obvykle vyberajú z ponúk 2-4 dodávateľov. Podľa slov riaditeľky slovenskej súkromnej nemocnice Medissimo Renáty Mihályovej si pri nákupoch katétrov, stentov, kardiostimulátorov či defibrilátorov vždy vyberá z ponúk viacerých dodávateľov.

Vyššiu intenzitu súťaže medzi dodávateľmi v Česku potvrdzujú dáta z internetového portálu [Vsechnyzakazky.cz](#). Podľa nich bola priemerná súťaživosť dodávateľov v tendroch na [medicínske prístroje](#) v ČR v sledovanom období 2009-2012 približne dvojnásobne vyššia ako na Slovensku. Pri obstarávaní [zdravotníckeho spotrebného materiálu](#), do ktorého sa zahŕňajú i katétre a ostatný ŠZM bol tento rozdiel ešte výraznejší (*pozri Tabuľku 1*).

Takže sa dá konštatovať, že pri rovnakej špecifickosti obstarávaných tovarov si **českí poskytovatelia vyberajú zdravotnícky spotrebný materiál v tendroch, kde súťažia medzi sebou v priemere štyria uchádzači, zatiaľ čo na Slovensku prejde výberovými kritériami v priemere jedna firma**, ktorá už potom nemusí s nikým súťažiť.

Keďže nákup zdravotníckeho spotrebného materiálu tvorí v slovenských nemocniciach v priemere vyše pätinu (22,1%) celkového obstaraného objemu a nemocnice ho za obdobie vyše 3 rokov nakúpili za 182,5 mil. EUR, predstavuje nízka súťaživosť v týchto tendroch na Slovensku nezanedbateľný a reálny problém. A ak sa okrem porovnania s Českou republikou pozrieme a porovnáme aj priemerné údaje za všetky verejné

---

³ Katétre, alebo po slovensky cievkovače, teda úzka hadička alebo rúrka z umelej hmoty, latexu, silikónu alebo skla, pomocou ktorej sa z terapeutických alebo diagnostických dôvodov sondujú, vyprázdňujú, naplňujú alebo vyplachujú duté orgány pacientov (napr. močový mechúr, žalúdok, cievy), sú veľmi dôležité nielen z hľadiska medicínskeho, ale aj z pohľadu účelnosti vynakladania verejných prostriedkov. Katétre totižto patria v rámci verejného obstarávania medzi najnákladnejšie položky slovenských nemocníc. Od roku 2009 do marca 2012 vynaložili nemocnice na tento tzv. špeciálny zdravotnícky materiál (ŠZM) vyše 122,2 miliónov EUR.

obstarávania všetkých tovarov, služieb a prác v SR, tak zistíme, že v prípade tendrov na zdravotnícky spotrebný materiál je miera súťaživosti aj v podmienkach Slovenska podpriemerná (pozri *Tabuľku 1*). To znamená, že sme identifikovali oblasť, na ktorú by sa mali zodpovedné kontrolné orgány sústrediť, nakoľko v nej existuje nemalý potenciál na zvýšenie súťaživosti v tendroch, a teda aj na dosiahnutie nezanedbateľných peňažných úspor pre nemocnice a verejné financie. A začať treba u veľkých (rozumej: nákladných) zákaziek, keďže z *Tabuľky 1* je zrejmé, že z hľadiska súťaživosti vychádzajú nepriaznivejšie priemery vážené objemom zákaziek, teda je možné povedať, že **pri veľkých tendroch sa súťaží menej ako pri malých**.

Tabuľka 1: Porovnanie súťaživosti dodávateľov pri verejnom obstarávaní v slovenských a českých nemocniciach (január 2009 – marec 2012)

	Priemerný počet hodnotených ponúk v tendroch nemocníc na zdravotnícky spotrebný materiál		Priemerný počet hodnotených ponúk v tendroch nemocníc na všetky tovary, služby a práce	
	Priemer vážený objemom zákaziek	Jednoduchý priemer	Priemer vážený objemom zákaziek	Jednoduchý priemer
Slovensko	1,1	1,4	1,7	2,0
Česká republika	3,9	4,2	2,7	2,8

Pozn.: Počet hodnotených ponúk definujeme pre SR, ako aj pre ČR rovnako ako slovenský Vestník verejného obstarávania, teda počet ponúk, ktoré prešli kvalifikačnými kritériami (t.j. neboli na začiatku vyradené kvôli nespĺňaniu hodnotiacich kritérií) a boli posudzované pri konečnom vyhodnocovaní ponúk. V českom vestníku sa počet ponúk vykazuje odlišným spôsobom ako na Slovensku, a tak bolo nutné české údaje prispôbiť slovenskej metodike, aby sa dali navzájom korektne porovnávať (pozri nižšie Box 1).

Pri zdravotníckom spotrebnom materiáli boli posudzované všetky zákazky, ktorých predmet obstarávania bol vo vestníkoch charakterizovaný kódom európskeho spoločného slovníka obstarávania, tzv. [CPV-kódom](#) s nasledovným štvorčíslím na začiatku kódu: 3314.

Zdroje: tender.sme.sk a vsechnyzakazky.cz, prepočty INEKO

Box 1: Metodika úpravy údajov o počte ponúk v tendroch českých nemocníc

V Českej republike sa používa pri oficiálnej štatistike počtu ponúk v tendroch odlišná metodika ako na Slovensku. Na rozdiel od SR sa do počtu ponúk počítajú všetky predložené (česky: *obdržené*) ponuky (pozri [Príklad 1](#)), teda aj také, ktoré sú nakoniec ešte pred hodnotením vyradené pre nespĺňanie kvalifikačných kritérií (pozri [Príklad 2](#)). Bez "očistenia" by preto boli české dáta, konkrétne údaje o počtoch ponúk, pri porovnaní so slovenskými nadhodnotené.

Preto sme pre účely dosiahnutia metodicky porovnateľných údajov za SR a ČR potrebovali zistiť, aké percento predložených ponúk sa v priemere vyraduje z českých nemocničných tendrov ešte pred samotným vyhodnocovaním ponúk.

Rozhodli sme sa osloviť na základe českého infozákona 26 z hľadiska obstaraného objemu najväčších českých nemocníc so žiadosťou o poskytnutie informácií o počte vyradovaných ponúk z tendrov za obdobie január 2009 – marec 2012, resp. o zaslanie dokumentov, z ktorých by sa to dalo vyčítať (napr. [Zprávy o posouzení a hodnocení nabídek](#) alebo [Písemné zprávy zadavatele](#)).

Väčšina nemocníc nám odmietla požadované informácie poskytnúť, resp. ich zaslanie podmienili zaplatením obrovských, v českých korunách tisícových, súm (rekordom bolo 25 410 Kč jednej pražskej nemocnice), keďže malo ísť údajne o časovo náročnú prácu vyhľadávania informácií. Napriek tomu sa našlo 6 otvorených nemocníc ((*Fakultní Thomayerova nemocnice, Praha, FN u sv. Anny v Brně, FN Hradec Králové, Krajská*

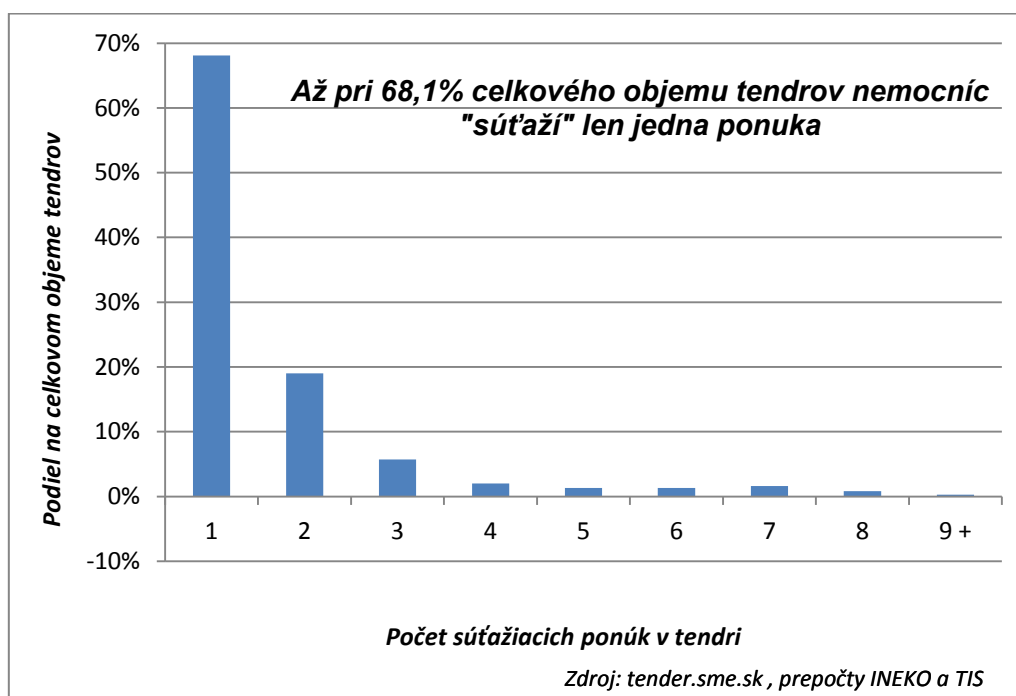
nemocnice T.Bati, a.s., Zlín, Nemocnice Jihlava a Vojenská nemocnice Brno), ktoré ochotne a bez úhrady poskytli údaje o počte vyradených ponúk v tendroch (pozri [Príklad 3](#)). Od týchto nemocníc sme získali informácie o 294 tendroch, resp. zmluvách. Ďalšie údaje – o náhodne vybraných 233 tendroch/zmluvách 19 nemocníc – sme vyhľadali svojpomocne na internete (pozri napr. [TU](#) alebo [TU](#)), aby sme získali informácie čo najreprezentatívnejšieho okruhu českých verejných nemocníc. Pre účely úpravy údajov o počte ponúk v tendroch českých nemocníc sme teda celkovo posudzovali 527 tendrov/zmlúv, čo predstavuje takmer štvrtinu všetkých tendrov/zmlúv všetkých 80 nemocníc, ktoré v ČR verejne obstarávali v sledovanom období 2009 – 1q2012.

Na základe týchto údajov sa nám podarilo zistiť, koľko ponúk v priemere vyradujú a následne sme výslednou konštantou 11,2% upravili (rozumej: o 11,2% znížili) všetky dáta o priemerných počtoch ponúk v tendroch získané z portálu Vsechnyzakazky.cz, aby sa dali porovnávať podľa rovnakej metodiky so slovenskými údajmi.

Obstarávatelia (nemocnice)

Celkovo, ak sa pozrieme na všetky nemocničné tendre v Česku a na Slovensku, vidíme, že **podiel tendrov, kde je vyhodnocovaná len jedna ponuka, prevyšuje na Slovensku až dve tretiny (68,1%) celkového obstaraného objemu nemocníc** (pozri Graf 1). To znamená, že z celkového obstaraného objemu 827 mil. EUR realizovali slovenské nemocnice v období 2009 - 1q2012 tendre až za vyše 563 mil. EUR, v ktorých "súťažil" vždy len jeden uchádzač. **V Česku dosahuje tento podiel približne asi len jednu tretinu** z celkového obstaraného objemu.

Graf 1: Závislosť objemu nemocničných tendrov od počtu ponúk súťažiacich v tendri (Slovensko; 2009 – 1q2012)

Objemom zákaziek vážený⁴ **priemerný počet ponúk v tendroch slovenských nemocníc je 1,7. V Českej republike je** v porovnaní so Slovenskom **vyhodnocovaná v nemocničných tendroch v priemere jedna ponuka navyše** - priemer vážený objemom zákaziek je tam 2,7.

V tendroch vyše polovice, presnejšie až v 53%, všetkých sledovaných slovenských nemocníc sa vyhodnocujú v priemere (váženom objemom zákaziek) menej ako dve celé ponuky. Tieto nemocnice pritom v období od januára 2009 do marca 2012 obstarali tovar, služby a stavebné práce za vyše 703 mil. EUR, čo tvorí až 85% celého verejne obstaraného objemu všetkých sledovaných nemocníc v SR. V Českej republike je podiel nemocníc s priemernou súťaživosťou nižšou ako 2 u necelých 34% zariadení, ktorých podiel na celkovom obstaranom objeme všetkých nemocníc v ČR predstavuje "len" 27%.

Z analýzy dát verejného obstarávania slovenských nemocníc vyplynulo tiež zistenie, že **nižšia miera súťaživosti**, teda nižší počet ponúk v tendri a vyšší podiel tendrov s jedinou ponukou **býva spravidla u veľkých zákaziek** (pozri nižšie: posledné 2 (šedé)

⁴ Tzn., väčšie, ergo nákladnejšie zákazky majú vyššiu váhu – ovplyvňujú priemer viac ako malé zákazky.

riadky posledných 4 stĺpcov Tabuľky 2). Podobné, aj keď nie tak výrazne ako v SR, platí aj pre české nemocničné tendre.

Keď sa pozrieme na *Tabuľky 2 a 3*, uvidíme, že **na Slovensku z desiatich najväčších obstarávateľov - nemocníc je len u jednej z nich objemom zákaziek vážený priemerný počet ponúk v tendri väčší ako 2. V Česku je tento pomer úplne opačný - všetkých 10 z top 10 najväčších nemocničných obstarávateľov dosahuje v priemere viac ako 2 ponuky na tender.**

Na Slovensku je z top desiatky až pri 6 nemocniciach **podiel tendrov s jedinou ponukou** z celkového objemu tendrov nemocnice väčší ako 50%. Podiel tendrov s jedinou vyhodnocovanou ponukou tvorí pri 20 najväčších slovenských nemocniciach vyše 70%, celkovo vyše 68% z celkového objemu tendrov nemocníc (*pozri aj Graf 1*).

Ak sa zameriame na podiel tendrov s jediným dodávateľom meraný nie z obstaraného objemu, ale z celkového počtu tendrov nemocnice, tak sú čísla pre najväčšie slovenské nemocnice ešte tristnejšie - **až 8 z top 10 slovenských nemocníc uskutočňuje väčšinu svojich verejných obstarávaní v tendroch s jediným uchádzačom.**

Box 2: Podiel tendrov českých nemocníc s jedinou ponukou – od predložených ale následne vyradených, a teda nevyhodnocovaných ponúk neočistené údaje

Napriek tomu, že údaje z Českej republiky o podiele tendrov s jedinou ponukou sme nemali možnosť očistiť od vplyvu vyradených ponúk tak ako v *Boxe 1 (pozri vyššie)*, aby sa dali metodicky čisto porovnávať so slovenskými údajmi, uvádzame ich v nasledujúcom odseku tohto boxu s týmto upozornením. Neočistené údaje o podieloch tendrov s jedinou ponukou najväčších českých nemocníc sú však tak diametrálne odlišné (rozumej: nižšie) od slovenských, že sa dá s vysokou pravdepodobnosťou predpokladať, že aj po ich očistení (rozumej: navýšení) by väčšina českých top nemocníc vykazovala oveľa lepšie čísla ako slovenské zariadenia – tzn. mali by výrazne nižšie podiely tendrov s jedinou ponukou.

Neočistený podiel tendrov s jedinou ponukou rátný či už z celkového objemu alebo počtu tendrov najväčších 20, ako aj všetkých 80 českých nemocníc sa pohybuje okolo 31% (v SR je to pri podiele meranom z celkového objemu tendrov 70%, resp. 68% a pri podiele meranom z celkového počtu tendrov je to okolo 55%). Z top desiatky najväčších českých nemocníc – obstarávateľov - bol neočistený väčšinový podiel tendrov s jedinou ponukou meraný z celkového objemu tendrov nemocnice len pri jednom ústavnom zariadení (v SR pri šiestich). Ak meriame tento podiel z celkového počtu tendrov nemocnice, tak dokonca ani jedna česká nemocnica z top 10 nevykazovala neočistený podiel tendrov s jedinou ponukou, ktorý by prevyšoval 50% (v SR prevyšovalo tento podiel až 8 nemocníc z top 10).

ZÁVER: Vo verejných tendroch nemocníc sa viac súťaží v Česku ako na Slovensku.

Tabuľka 2: Top 20 najväčších verejných obstarávateľov v rámci nemocníc na Slovensku (2009 – 1q2012)

Obstarávateľ	Počet zmlúv	Obstaraný objem (v mil. EUR; bez DPH)	Podiel na celkovom objeme	Podiel tendrov s jedinou ponukou		Priemerný počet ponúk v tendroch (Súťaživosť)	
				z celkového počtu tendrov nemocnice	z celkového objemu tendrov nemocnice	Jednoduchý priemer	Priemer vážený objemom zákaziek
Národný ústav srdcových a cievnych chorôb, Bratislava	367	169,2	20,5%	82,3%	96,7%	1,4	1,1
Východoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, Košice	268	123,6	14,9%	64,2%	90,4%	1,8	1,1
Stredoslovenský ústav srdcových a cievnych chorôb, Banská Bystrica	135	69,3	8,4%	83,7%	95,7%	1,2	1,0
Fakultná nemocnica L.Pasteura Košice	107	57,7	7,0%	51,4%	30,3%	2,2	1,9
Fakultná NsP F.D.Roosevelta B. Bystrica	324	53,9	6,5%	37,3%	33,2%	2,0	1,8
Fakultná NsP J.A.Reimana Prešov	137	36,2	4,4%	64,2%	26,4%	1,7	1,8
Univerzitná nemocnica Bratislava	121	33,1	4,0%	52,1%	65,4%	2,1	1,6
Ústredná vojenská nemocnica SNP Ružomberok	124	29,2	3,5%	52,4%	42,5%	5,2	4,4
Martinská fakultná nemocnica	198	28,6	3,5%	34,3%	85,2%	2,3	1,2
Fakultná nemocnica Nitra	18	24,3	2,9%	55,6%	95,6%	1,7	1,1
Národný onkologický ústav, Bratislava	25	22,5	2,7%	40,0%	19,5%	3,2	5,3
Nemocnica Poprad	35	19,6	2,4%	54,3%	15,0%	1,8	1,9
Východoslovenský onkologický ústav, Košice	77	17,9	2,2%	14,3%	26,2%	3,3	2,7
Fakultná nemocnica s poliklinikou Žilina	117	16,9	2,0%	24,8%	91,2%	2,3	1,2
Nemocnica s poliklinikou Skalica	27	13,2	1,6%	81,5%	3,8%	1,4	3,0
Detská fakultná NsP, Bratislava	48	12,1	1,5%	47,9%	73,2%	2,0	1,5
Fakultná nemocnica s poliklinikou Nové Zámky	17	11,8	1,4%	58,8%	95,3%	2,3	1,2
Fakultná nemocnica Trenčín	51	10,6	1,3%	35,3%	60,6%	2,5	2,6
Inštitút nukleárnej a molekulárnej medicíny, Košice	80	9,7	1,2%	78,8%	89,5%	1,4	1,1
Detská fakultná NsP Banská Bystrica	14	8,9	1,1%	64,3%	97,8%	1,9	1,1
Spolu (20 nemocníc)	2290	768,3	92,9%	55,5%	70,3%	2,1	1,6
Celkom (60 nemocníc)	2771	827,1	100,0%	54,6%	68,1%	2,0	1,7

Zdroj: tender.sme.sk, prepočty INEKO

Tabuľka 3: Top 20 najväčších verejných obstarávateľov v rámci nemocníc v Českej republike (2009 – 1q2012)

Obstarávateľ	Počet zmlúv	Obstaraný objem (v mil. EUR; bez DPH)	Podiel na celkovom objeme	Priemerný počet ponúk v tendroch (Súťaživosť)	
				Jednoduchý priemer	Priemer vážený objemom zákaziek
Ústřední vojenská nemocnice - Vojenská fakultní nemocnice Praha	36	117,2	8,7%	3,6	2,0
Fakultní nemocnice u sv.Anny v Brně	73	109,1	8,1%	2,1	2,4
Fakultní nemocnice Plzeň	278	103,0	7,7%	4,9	3,6
Fakultní nemocnice Hradec Králové	224	95,9	7,1%	3,0	3,6
Fakultní nemocnice Ostrava	182	84,3	6,3%	2,6	2,2
Masarykův onkologický ústav, Brno	118	78,7	5,9%	3,4	3,8
Fakultní nemocnice Olomouc	88	67,5	5,0%	2,3	2,9
Všeobecná fakultní nemocnice, Praha	189	64,3	4,8%	2,3	2,5
Oblastní nemocnice Příbram	10	62,2	4,6%	2,8	2,3
Krajská zdravotní, Ústecký kraj (5 nemocníc)	53	58,1	4,3%	3,1	2,4
Fakultní nemocnice v Motole, Praha	66	50,9	3,8%	1,8	1,4
Fakultní nemocnice Brno	131	48,5	3,6%	2,8	2,8
Nemocnice Na Homolce, Praha	25	44,9	3,3%	1,4	1,5
Fakultní Thomayerova nemocnice, Praha	47	35,0	2,6%	2,1	2,6
Oblastní nemocnice Mladá Boleslav, nemocnice Středočeského kraje	11	34,6	2,6%	2,6	2,7
Krajská nemocnice T.Bati, Zlín	133	27,6	2,0%	2,0	2,0
Oblastní nemocnice Kolín, nemocnice Středočeského kraje	14	26,3	2,0%	2,7	4,2
Fakultní nemocnice Královské Vinohrady, Praha	58	24,8	1,8%	2,0	1,4
Oblastní nemocnice Kladno, nemocnice Středočeského kraje	15	17,3	1,3%	2,6	2,9
Krajská nemocnice Liberec	33	16,7	1,2%	1,8	1,7
Spolu (20 nemocníc)	1784	1 166,9	86,8%	2,9	2,7
Celkom (80 nemocníc)	2258	1 345,1	100,0%	2,8	2,7

Pozn.: Prepočítané priemerným výmenným kurzom ECB za obdobie 2009-2012(1Q): 25,417 CZK/EUR.

Zdroj: vsechnyzakazky.cz, prepočty INEKO

Dodávateľa

Vyššie polovicu z celkového obstaraného objemu nemocníc zabezpečilo na Slovensku len 13 firiem, v Česku 15. Z celkového počtu 319 nemocničných dodávateľov v SR nečelí až vyššie 52% z nich vo víťazných tendroch nejakej výraznej konkurencii, keďže objemom zákaziek vážený priemerný počet ponúk v tendroch, v ktorých zvíťazili, bol pre tieto firmy nižší ako 2. V ČR predstavuje tento ukazovateľ necelých 36% z celkového počtu 546 dodávateľov.

Veľkí dodávateľa (*pozri nižšie Tabuľky 4 a 5*) v oboch krajinách sú vystavení súťaži vo víťazných tendroch ešte v oveľa menšej miere. **Na Slovensku pri 14 z top 20 najväčších dodávateľov a v Česku pri 11 firmách nebola v ich víťazných tendroch predložená na hodnotenie v priemere (váženom objemom zákaziek) žiadna ďalšia ponuka konkurenta.**

Pozoruhodné je, že dvaja najväčší dodávateľa slovenských nemocníc, firmy Meditrade a Timed, v tendroch, v ktorých víťazia, takmer nikdy nesúťažia so žiadnym ďalším konkurentom. Podiel ich víťazných tendrov, kde bola vyhodnocovaná len jedna ponuka (teda ich vlastná) tvorí totiž až takmer 97%, resp. vyššie 93% z celkového objemu ich víťazných tendrov.

Až u 12 z 20 najväčších dodávateľov slovenských nemocníc v rámci verejného obstarávania patrí podiel ich víťazných tendrov s jedinou hodnotenou ponukou do intervalu 85-100%, čo dokazuje veľmi slabú súťaživosť v slovenských nemocničných tendroch.

Tabuľka 4: Top 20 najväčších dodávateľov slovenských nemocníc v rámci verejného obstarávania (2009 – 1q2012)

Dodávateľ	Počet zmlúv	Dodaný objem (v mil. EUR; bez DPH)	Podiel na celkovom objeme	Podiel víťazných tendrov s jedinou ponukou		Priemerný počet ponúk vo víťazných tendroch (Súťaživosť)	
				z celkového počtu víťazných tendrov dodávateľa	z celkového objemu víťazných tendrov dodávateľa	Jednoduchý priemer	Priemer vážený objemom zákaziek
MEDITRADE, s.r.o.	112	66,1	8,0%	86,6%	96,8%	1,2	1,1
TIMED, s.r.o.	145	63,6	7,7%	80,0%	93,3%	1,3	1,2
VÁHOSTAV - SK, a.s.	2	35,8	4,3%	50,0%	30,7%	1,5	1,7
Chemkostav, a.s.	3	34,0	4,1%	33,3%	23,5%	2,3	2,0
MED - ART, s.r.o.	268	33,9	4,1%	28,7%	19,9%	2,4	4,0
B.Braun Medical, s.r.o.	115	30,7	3,7%	61,7%	89,0%	1,9	1,5
PKB invest, s.r.o.	2	30,1	3,6%	0,0%	0,0%	2,0	2,0
Operatíva, medicínska spoločnosť, s.r.o.	93	28,6	3,5%	89,2%	93,2%	1,1	1,1
MARTEK MEDICAL SK, a.s.	114	22,0	2,7%	8,8%	13,2%	2,7	2,8
Biomedica Slovakia, s.r.o.	41	19,5	2,4%	87,8%	97,6%	1,4	1,1
BIOTRONIK Slovensko, s.r.o.	36	19,0	2,3%	80,6%	98,6%	1,4	1,0
INPEK, s.r.o.	1	18,9	2,3%	100,0%	100,0%	1,0	1,0
UNIPHARMA PRIEVIDZA – 1. slovenská lekárnica, a.s.	191	16,4	2,0%	36,6%	64,9%	2,1	1,6
RAVIKA, s.r.o.	30	16,3	2,0%	93,3%	98,5%	1,3	1,1
Montin, s.r.o.	1	14,5	1,8%	0,0%	0,0%	2,0	2,0
TATRA - ALPINE, a.s.	21	14,1	1,7%	81,0%	96,5%	1,5	1,1
PHARMA GROUP, a.s.	45	13,8	1,7%	75,6%	96,4%	1,4	1,0
AD REM, s.r.o.	9	13,8	1,7%	77,8%	85,4%	1,4	1,3
STAVOUNIVERZÁL, s.r.o.	1	12,3	1,5%	100,0%	100,0%	1,0	1,0
HANT BA, a.s.	1	12,2	1,5%	0,0%	0,0%	3,0	3,0
Spolu (20 dodávateľov)	1231	515,5	62,3%	55,2%	66,0%	1,9	1,6
Celkom (319 dodávateľov)	2771	827,1	100,0%	54,6%	68,1%	2,0	1,7

Zdroj: tender.sme.sk, prepočty INEKO

Tabuľka 5: Top 20 najväčších dodávateľov českých nemocníc v rámci verejného obstarávania (2009 – 1q2012)

Dodávateľ	Počet zmlúv	Dodaný objem (v mil. EUR; bez DPH)	Podiel na celkovom objeme	Priemerný počet ponúk vo víťazných tendroch (Súťaživosť)	
				Jednoduchý priemer	Priemer vážený objemom zákaziek
OHL ŽS, a.s.	24	103,9	7,7%	2,5	2,9
Prague Military Hospital Concession, a.s. (EC Property (75%) a Metrostav, a.s. (25%))*	1	103,8	7,7%	1,0	1,0
PHOENIX lékárenská veľkoobchod, a.s.	116	57,9	4,3%	2,7	2,8
HOSPIMED, s.r.o.	70	53,9	4,0%	1,5	1,4
Alliance Healthcare, s.r.o.	82	53,2	4,0%	2,9	3,3
PURO – KLIMA, a.s.	54	52,5	3,9%	1,6	1,2
Transkontakt – Medical, s.r.o.	20	36,4	2,7%	1,2	1,1
Sdružení dodávateľů: Česká spořitelna, a.s. a Komerční banka, a.s.*	2	34,2	2,5%	1,0	1,0
Neocity Ron, s.r.o.	2	30,5	2,3%	2,7	2,7
GEOSAN GROUP, a.s.	4	29,4	2,2%	4,9	4,5
IMOS, a.s.	12	28,7	2,1%	2,7	5,9
B.Braun Medical, s.r.o.	94	27,7	2,1%	3,3	2,5
Amedis, s.r.o.	19	26,1	1,9%	1,0	1,0
Metrostav, a.s.	7	21,0	1,6%	2,6	2,3
HYPOKRAMD, s.r.o.	19	20,2	1,5%	1,5	1,2
INLAB Medical, s.r.o.	7	15,0	1,1%	2,4	1,2
Sdružení - Krajská zdravotní, a.s., zastoupené společností HOSPIMED, s.r.o.*	2	14,9	1,1%	1,0	1,0
Siemens, s.r.o.	30	14,0	1,0%	1,5	1,7
PROMEDICA PRAHA GROUP, a.s.	58	13,1	1,0%	2,8	1,6
PSG – International, a.s.	2	12,8	1,0%	4,4	4,4
Spolu (20 dodávateľov)	625	748,9	55,7%	2,4	2,3
Celkom (546 dodávateľov)	2258	1 345,1	100,0%	2,8	2,7

Pozn.: Prepočítané priemerným výmenným kurzom ECB za obdobie 2009-2012(1Q): 25,417 CZK/EUR.

* Pri firmách označených hviezdikou nebolo potrebné znižovať priemerný počet ponúk o konštantu 11,2% (viď vyššie Box 1), nakoľko bolo buď z [mediálnych správ](#), resp. už aj z neupravených údajov zrejme (priemer 1,0), že tieto firmy víťazili len v takých tendroch, kde bola predložená a následne i vyhodnocovaná len jedna ponuka.

Zdroj: vsechnyzakazky.cz, prepočty INEKO

Odporúčania

Na dosiahnutie vyššej miery súťaživosti v tendroch slovenských verejných nemocníc vyberáme z našej [Analýzy verejného obstarávania nemocníc v rokoch 2009-2012](#) niekoľko odporúčaní:

- Nemocnice by mali byť demotivované realizovať tendre s jediným uchádzačom (napr. aj administratívnymi prekážkami ako napr., že pri tendroch s jedinou predloženou ponukou podmieňovať nákup súhlasom zriaďovateľa, vykonávať automatickú hĺbkovú kontrolu Úradom pre verejné obstarávanie, porovnávať so stavom v zahraničí, prípadne zo strany obstarávateľa povinne vysvetľovať, prečo je v tendri účastný len jeden uchádzač, tak ako to prednedávnom navrhovali v Českej republike). Vyšší počet predložených ponúk totiž znamená viac súťaže. Väčšia intenzita súťaže prináša nižšie ceny, a teda úspory pri obstarávaní. Pri účasti veľkého počtu firiem v tendri je zároveň nižšia pravdepodobnosť dohôd o spoločnom koordinovanom postupe či o rozdelení trhu.
- Nemocnice by mali byť motivované nakupovať prostredníctvom elektronických aukcií. Elektronické aukcie generujú totiž vyšší počet ponúk pri obstarávaní. Väčšia intenzita súťaže medzi dodávateľmi nesie so sebou zase predpoklad väčších reálnych úspor.
- Ministerstvo zdravotníctva SR ako zriaďovateľ najväčších nemocníc by malo zaviesť a zverejňovať pravidelné porovnávanie (*benchmarking*) cien nákupov väčších položiek u najväčších obstarávateľov, čím by sa zvýšila cenová transparentnosť a zároveň obmedzil priestor pre výrazne nehospodárne nákupy.
- Najmä pri často sa opakujúcich nákupoch jednoducho špecifikovateľných tovarov, ktoré sú potrebné pre všetky alebo viaceré nemocnice, zvážiť centrálné obstarávanie. Využili by sa tým úspory z rozsahu a obmedzil priestor pre nehospodárne nákupy.
- Vzhľadom na vysoký podiel tendrov s obmedzenou súťaživosťou by malo verejné obstarávanie nemocníc podliehať prísnejšej kontrole. Aby mohla kontrolu vykonávať i verejnosť, mali by byť ľahko dostupné podrobné informácie o tendroch nemocníc, najlepšie na jednom mieste.
- *Last but not least* - transparentná privatizácia nemocníc (alebo aspoň ich dlhodobý prenájom súkromným firmám, ako to funguje napríklad [vo Švédsku](#)) by do značnej miery a systémovým spôsobom vyriešila problém neefektívností a korupcie pri obstarávaní tovarov, služieb či stavebných prác v nemocniciach a tiež by odstránila jeden z vážnych zdrojov konfliktu záujmov štátu v zdravotníctve. Privatizácia však musí ísť ruka v ruke s vytvorením kvalitného regulačného rámca (vrátane systému merania kvality poskytovateľov), aby sa nezhoršila kvalita a dostupnosť poskytovanej zdravotnej starostlivosti.

INEKO realizuje projekt [i-Health](#), ktorý finančne podporuje zdravotná poisťovňa Dôvera.

Ak sa Vám aktivity a činnosť inštitútu INEKO zdajú prínosné, budeme veľmi radi, ak nás [podporíte](#) v našej ďalšej práci. Ďakujeme !